

Radikal gazetesi

14/03/2007 - 00:09 Nuray Mert

Türkiye'den bakıldığında İran üzerine yoğunlaşan gündem, nükleer enerji etrafında yaşanan kriz ve muhtemel ABD saldırısı çerçevesinde şekilleniyor

Geçen yazımda, İran'da bu gündemin nasıl algılandığını anlatmaya çalıştım. Diğer taraftan, İran'da, dış politikaya ilişkin olarak bu gündemin ötesinde dikkat çekici bir açılım söz konusu. Ahmedinecad'ın Latin Amerika'daki popüler sol iktidarla yakınlaşması, Türkiye'de basında fazla ilgi çeken bir konu değil. Oysa, belli ki, İran'da mevcut yönetim, bu açılıma fazlasıyla önem veriyor. Bizim ziyaretimizin ilk günleri de, bu yakınlaşmanın göstergelerinden biri olarak görebileceğimiz bir uluslararası konferansa denk geldi. Tahran'daki, siyaset ve Uluslararası Çalışmalar Enstitüsünde (IPIS), 'Latin Amerika'nın Gelecekteki Uluslararası Düzendeki Rolü' başlıklı bir konferansın açılışına (27 Şubat) biz de davet edildik. Açılış oturumunda, İran Dışişleri Bakanı Mottaki ile birlikte, Küba Ticaret Bakanı Ramirez yer alıyordu. Mottaki, açılış konuşmasında, mevcut uluslararası düzenin, ABD hegemonyasına dayalı işleyişinin, insanlığı karşı karşıya bıraktığı sorun ve darboğazlara vurgu yaparak, uluslararası platformda, tüm ülkelerin çıkarlarını gözeten ve 'adalete' dayalı yeni bir açılımın gerekliliğini vurguladı. İran'ın dış politikasının ve Latin Amerika ülkeleriyle ilişkisinin bu çerçevede şekillendiğine işaret etti. Latin Amerika ülkeleri ile enerji ve ekonomi alanlarında karşılıklı çıkara dayalı ilişki ve işbirliğinin ötesinde, ABD hegemonyasına karşı, 'ortak pers

pektif'in paylaşıldığını söyledi.

4 Mart günü görüşme imkânı bulduğumuz, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Meşşai, aynı çerçevede uzun bir konuşma yaptı. 'Yeni dünya düzeni' kavramının yıllar önce ortaya atıldığını, ancak yanlış anlaşıldığının bugün iyice ortaya çıktığını söyledi. Zira, yeni dünya düzeni, 'Süpergüç ABD'nin ve sömürgeci güçlerin, kendi çıkarları etrafında şekillenmiş bir dünya dizaynını

öngörüyordu ve bunun sonuçlarının insanlığa maliyeti bugün daha iyi görünüyor' dedi. Afganistan ve Irak'ta olanları hatırlattı, dünyanın her şeyden önce bir güvenlik kriziyle karşı karşıya olduğuna işaret etti ve çözümün barışı sağlayabilecek diyalog ile mümkün olduğunu vurguladı.

İranlılar, mevcut çatışmaların İslam dünyası ve Hıristiyanlar veya İslam dünyası içinde Sünni ve Şii çatışması şeklinde görülmesini büyük bir tehlike olarak görüyor ve bu konuya sürekli vurgu yapıyorlar. Nitekim, Meşşai, bu nedenle olsa gerek, Papa ile yaptığı bir görüşmede, diyalog ve barış konusunda ortak yaklaşım ihtiyacına yaptığı vurgudan söz etti. Tarihin geldiği noktada, sözde kalsa dahi, kimsenin 'ikinci sınıf insan' olarak tanımlananamasını, insanlığın bir başarısı olarak tanımladı, bundan geri dönüş olamayacağını, tam tersine bu perspektifin daha derinleştirilmesi ve gerçekten hayata geçirilmesi gerektiğini söyledi.

Tüm bu söylenenleri ve münhasıran Latin Amerika ile ilişkilerin seyrini, reel politika çerçevesinde anlamak mümkün. Nitekim, bu söylem Rusya Devlet Başkanı Putin'in geçen ay yaptığı ve tek kutuplu dünyayı hedef alan çıkışına paralel bir yaklaşımı ifade ediyor. Dahası, İran'ın Batı ile ve özellikle ABD ile çatışma durumu ve yalnızlaşma tehdidi karşısındaki ittifak arayışları olarak değerlendirmek de açıklayıcı. Ancak, İran'ın veya yeni dış politika söyleminin, mevcut uluslararası ortam içinde, sıradan dış politika taktikleri ötesinde, bir moral üstünlük hamlesi olarak da değerlendirmek gerekiyor. Lübnan'da Hizbullah'ın İsrail saldırısı karşısındaki direnişi nasıl Şii

dünyası ve İran müttefikleri ötesi bir popülerite sağlamışsa, bu söylemin de, küresel düzeyde öne çıkan itirazlara tekabül edip, bu itirazları bir yerden yakalama şansı var.